

Ailelerin, Çocuklarıyla Birlikte Gerçekleştirdikleri Okuma Aktivitelerinin Düzeyini Belirleme*

Ceylan ÖZBEK AYAZ¹, Havise GÜLEÇ², Çavuş ŞAHİN³

Geliş Tarihi: 09.12.2015

Kabul Ediliş Tarihi: 05.02.2016

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin sosyoekonomik statülerine (SES) göre okul öncesi dönemdeki çocuklarının okuryazarlık becerilerini desteklemek için yaptıkları okuma aktivitelerinin düzeyini belirlemektir. Bu çalışma tarama modelinde tasarlanmış betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın verileri, Saracho (2000) tarafından geliştirilen ve Güleç (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Aile İçinde Okuryazarlık Gelişimi Ölçeği (FLQ)" ile toplanmıştır. Ölçeğin başında ailelerin sosyoekonomik durumlarının saptanmasına yönelik olarak araştırmacı tarafından geliştirilen demografik bilgi formu bulunmaktadır. Ailelerin, çocuklarıyla gerçekleştirdikleri okuma aktivitelerine ilişkin veriler tablolarda yüzde (%) ve frekans (n) değerleri olarak sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre alt ve üst sosyoekonomik statüdeki ailelerin, çocuklarıyla birlikte yaptıkları okuma aktivitelerinin düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi dönem, okuma aktiviteleri, sosyoekonomik statü.

Determining the Level of Reading Practices that Parents Perform with Their Children

ABSTRACT

The purpose of this study is to determining the level of reading practices that parents use to support children's literacy skills at preschool period associated with socioeconomic statuses. This study is a descriptive research designed as a survey model. The data was gathered by The Family Literacy Questionnaire (FLQ) which was developed by Saracho (2000) and adapted into Turkish by Güleç (2014). The scale starts with the demographical information form which was gathered by the researcher to define the families' socioeconomic conditions. The data on the reading practices that parents perform with their children are presented as frequency and percentage values in the tables. According to research results it was identified that levels of reading activities which lower and higher socioeconomic status families do together with their children are different.

Keywords: Preschool period, reading activities, socioeconomic status.

* Bu çalışma Doç Dr. Havise Güleç danışmanlığında Öğr. Gör. Ceylan Özbek Ayaz tarafından hazırlanan "Ailelerin, Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarının Okuryazarlık Becerilerini Desteklemek İçin Kullandıkları Okuryazarlık Uygulamalarının İncelenmesi: Tekirdağ İli Örneği" adlı tez çalışmasının bir bölümünden oluşmaktadır.

¹ Öğretim Görevlisi, Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, ceylanayaz@nku.edu.tr

² Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, havisegulec@yahoo.com

³ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, csahin25240@yahoo.com

GİRİŞ

Öğrenme doğumla birlikte başlar ve yetişkinlerin anlamlı etkinliklere katılımı ile teşvik edilir. Okumayı öğrenme ve okumayı sevme de yine erken yaşta ve çoğunlukla evde başlar.

Okul öncesi dönemde edinilen okuryazarlığın önemi, çocukların yaşamlarında her geçen gün daha da artmaktadır (Saracho ve Spodek, 2010). Çünkü bu dönemdeki çocukların okuryazarlık becerileri daha sonraki okuma başarısının gelişimi üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir (Kelman, 2006).

Küçük çocuklarda okuma yazmayı inceleyen öncü araştırmacılardan biri olan Mary Clay, geleneksel okuma ve yazma dışında bir kavram olan gelişen okuryazarlık kavramını ilk kez ortaya atmıştır. Bu kavram çocuklar gerçekten okuyup yazmasalar bile onların okurken, yazarken ve kitaplarla ilişkili davranışlarını tanımlamak için kullanılmaktadır. Okuryazarlık gelişimi konusunda yapılan araştırmalarla Clay'in gelişen okuryazarlık kavramı çeşitli unsurları içerecek şekilde gelişmiştir:

- Çocuklarda okuryazarlık gelişimi ilkokuldaki örgün eğitimden önce başlar. 2 veya 3 yaşındaki birçok çocuk çevrelerindeki işaretleri, etiketleri ve logoları tanımlayabilir.
- Okuryazarlık, erken çocukluk döneminde okuma ve yazmayı öğrenmenin önemli bir parçasıdır. Çocuklar okumayı öğrenirler; böylece öğrenmek için okuyabilirler.
- Çocukların kendi yazılarını keşfederek, çevrelerinde okuryazarlık faaliyetleriyle meşgul olan yetişkinleri gözlemleyerek yazılı dili öğrendikleri tespit edilmiştir (Ramsburg, 1998).

Ailenin SES (sosyoekonomik statü) değişkenleri okuryazarlık sürecinin gelişiminde önemli bir unsurdur ve dezavantajlı grupta yer alan çocuklar okuma yazma deneyimlerinden yoksun olarak ilkokula başlamaktadır. Bu nedenle de ailelerin, çocuklarının ilkokulda okuma yazmaya hazır olabilmeleri için gerekli imkanları sunmaları gerekmektedir (Karaman, 2006).

Çocuklarının ilk öğretmeni olarak nitelendirilen anne ve babalar çocuklarının etkili ve çok önemli okuma yazma kaynaklarıdır. Bu nedenle çocukları için oluşturdukları zengin dil ve okuryazarlık ortamları çocuklarının dil ve okuma yazma gelişimini desteklediği gibi gelecekteki akademik başarı olasılığını da arttıracaktır.

Okuma ve yazmanın formal eğitime başlama sürecinde meydana geldiğine dair kanılar bu dönemden önce yani okul öncesi dönemdeki çocukların ev ortamında okuma deneyimlerinin gözlemlenmesiyle değişmiştir. Bu nedenle okul öncesi dönem okuma becerileri açısından kritik bir dönem ve aileler de bu becerileri kazandırmada ve desteklemede kilit roldedir. Bunu destekler nitelikte yapılan

araştırmalar okula okuryazar olarak başlayan çocukların, aile ortamlarında okuma yazma materyallerinin bulunduğunu ve okuryazarlık deneyimlerinin paylaşıldığı bir aile ortamından geldiklerini ortaya koymaktadır (Çelenk, 2008; Stainthorp ve Hughes, 2000).

Amerika Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Erken Çocukluk Departmanı (The U.S. Department of Education's Early Childhood Division in the Office of Educational Research and Improvement) sonraki okuma başarısının, erken çocukluk gelişimindeki okuryazarlıkla ilgili 5 ana alan üzerine temellendirilmesi gerektiğini önermektedir: Okuryazarlığa verilen değer, çocuklarının başarısı ve kazanımları için ebeveyn beklentileri, okuma materyallerinin varlığı ve etkili kullanımı, çocuğa okuma ve paylaşımlı kitap okuma ve sözlü etkileşim için fırsatlar (Zeece ve Wallace, 2009).

Ebeveynleri kendisine okuyan, ebeveynleri tarafından evde resimli kitaplar bulundurulmuş, ebeveynleriyle birlikte kütüphaneyi ziyaret eden, tekerlemeler okunan, hikaye anlatılan, kafiyeli oyunlar oynanan, resim çizilen, oyunlar oynanan, alfabe, sayı ve harflerin öğretildiği çocukların daha yüksek yazı bilinci ile okumaya ve kitaplara büyük ilgisi olmakta ve bu çocuklar daha iyi okuma başarısı göstermektedir (Baker ve Scher, 2002; Cassel, 2011; Hartas, 2011; Son, 2006; Nord, Lennon, Liu ve Chandler, 2000; Perry, Kay ve Brown, 2008; Pierce, 1998; Rodriguez ve ark., 2009; Saracho ve Shirakawa, 2004; Weigel, Martin ve Bennett, 2006). Nadiren yazılı dil ile etkileşim içinde olan çocuklar da daha sık okuryazarlık fırsatları sunulan akranlarına göre gelişen okuryazarlık kazanımı açısından daha fazla zorluk yaşamakta (Spedding ve ark., 2007) ve okula başladıklarında daha zengin dil deneyimleri olan yaşlılarından geride kalmaktadır (Hanna, Hinrichs, Mahar ve DeFrain, 2005).

Ailelerin evde çocuklarıyla paylaştıkları okuryazarlık deneyimleri; hikaye kitapları, yemek tarifi, gazete, telefon rehberi, kişisel mektup, ev ödevi ve okul kafeterya menüsü okuma, eğitici oyuncaklar ve bilgisayar kullanımı; ev dışında da kütüphane, kitapçı veya müze ziyaretleri gibi aktivitelerden oluşmaktadır (Han, 2010; Saracho, 2002; Saracho ve Shirakawa, 2004).

Aileler çocuklarına okuma materyalleri ve televizyon, bilgisayar gibi teknolojileri temin etmeleri, çocuklarıyla düzenli kitap okumaları, okumaya değer vermeleri ve çocuklarına okuma konusunda model olmaları vasıtasıyla çocuklarının okuryazarlık becerilerini destekleyebilmektedir (Saracho, 2002; Vukelich ve Christie, 2009). Goodman (1986) da çocuklarına yazılı ürünler (gazete, kitap, manyetik buzdolabı harfleri, posterler, listeler yapmak için yazma materyalleri) sağlayan ve çocuklarıyla çevresel yazılar hakkında konuşan ebeveynlerin, çocuklarının okuryazarlık becerilerinin gelişimini destekleyebileceğini vurgulamaktadır (Goodman, 1986'dan akt. Saracho, 2002).

Çocukların okul öncesi dönemde okumaya olan ilgileri sahip oldukları kitap sayısı ve ailelerinin onlara okuma sıklığı ile de ilişkilidir. Scarborough ve

Dobrich (1994) okul öncesi dönemde okuryazarlığa daha fazla ilgi gösteren çocukların kendisine ebeveynleri tarafından daha sık okunma olasılığının yüksek olduğunu belirtmiştir.

Ailenin sosyoekonomik statüsünün, çocukların akademik kazanımlarından biri olan okuryazarlık becerilerinin gelişiminde güçlü etkileri bulunmaktadır (Arnold ve Doctoroff, 2003). Sosyal bir bağlam içinde bulunan ailenin yaşadığı çevre suç ve yoksulluk düzeyi, okulların niteliği, güvenlik ve ulaşım imkanları açısından kötüleştiği aile daha az destekleyici ebeveynlik davranışları göstermektedir. Yüksek sosyoekonomik statüdeki ailelerin yaşadığı çevrede ise çocukların bilişsel ve sözel becerileri olumlu anlamda etkilenmektedir (Baydar, Küntay, Gökşen, Yağmurlu ve Cemalçılar, 2010). Okuryazarlık düzeyleri açısından bakıldığında düşük okuryazarlık birey ve toplumu olumsuz etkilemekte ve bu durum zayıf okul başarısı, okulu bırakmada yüksek oranlar, istihdam sorunu, işsizlik, sosyal yardıma bağımlılık ve yoksulluğa neden olmaktadır (Primavera, 2000).

Düşük SES'teki ailelerin çocukları okuryazarlık becerilerinde düşük performans göstermektedir. Bu durum, düşük gelirli ailelerden gelen ve evde okuma yazma ile ilgili faaliyetler için kısıtlı imkanları olan çocukların dil gelişimini ve daha sonraki okuma başarısını önemli ölçüde etkilemektedir (Cabell, Justice, Logan ve Konold, 2013; Payne, Whitehurst ve Angell, 1994; Sevinç, 2005; Uyanık ve Kandır, 2010). Bu nedenle dezavantajlı grupta yer alan bu çocukların ilkökula hazır bulunmuşluk düzeyleri de düşük olacaktır.

Alan yazın incelendiğinde çocuklarının okuryazarlık sürecine ailelerinin katılımına yönelik araştırmalar mevcuttur (Güleç, Genç ve Şahan, 2014; Saracho, 2000; Saracho ve Shirakawa, 2004); ancak okuryazarlık gelişiminde önemli bir belirleyici olan SES ölçütüne dayalı olarak yapılan çalışma sayısı sınırlıdır. Bu çalışma dezavantajlı konumda bulunan düşük SES'teki ailelerin, çocuklarının okuryazarlık becerilerini destekleme konusundaki eksikliklerini önceden tespit edebilmek ve buna yönelik önlemleri alabilmek açısından önemlidir.

Mevcut araştırmada ailelerin, sosyoekonomik statülerine göre okul öncesi dönemdeki çocuklarının okuryazarlık becerilerini desteklemek adına katılım sağladıkları okuryazarlık uygulamalarının sıklıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada, 5-6 yaşındaki okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerine yönelik hazırlanan ölçekle aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ailelerin evde çocuklarına kitap okuma durumları sosyoekonomik durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
2. Alt ve üst SES'teki ailelerde çocuklarıyla evde en sıklıkla kitap okuyan aile üyesi kimdir?

3. Kitaplar, ailelerin sosyoekonomik durumları göz önüne alındığında evde hangi sıklıkla çocuklara okunmaktadır?
4. Ailelerin, sosyoekonomik statülerine göre çocuklarının okuryazarlık gelişimini sağlamak adına ev ortamında katıldıkları okuryazarlık uygulamalarının sıklıkları nedir?
5. Ailelerin, sosyoekonomik statülerine göre çocuklarının okuryazarlık gelişimini sağlamak adına ev ortamı dışında katıldıkları okuryazarlık uygulamalarının sıklıkları nedir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ile toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler belirtilmiştir.

Araştırmanın modeli

Araştırma betimsel nitelikte bir araştırma olup tarama (Survey) modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmaları gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır. Araştırmacı burada var olan durumu ayrıntısıyla betimlemeye ve durum hakkında bilgi vermeye çalışır (Karakaya, 2012).

Bu çalışmada alt ve üst SES'teki ailelerin çocuklarıyla birlikte gerçekleştirdikleri okuryazarlık uygulamalarının sıklıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Buna ek olarak çalışmanın nicel karakter taşıması nedeniyle tarama modeli tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Tekirdağ İli Süleymanpaşa (Merkez) İlçesi'nde, alt ve üst sosyoekonomik grubu temsil eden bölgelerde 2013-2014 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 5-6 yaş grubu çocukların 250 ebeveyni oluşturmaktadır. Bu ebeveynlerin 125'i alt sosyoekonomik grupta, 125'i ise üst sosyoekonomik grupta yer almaktadır. Çalışmanın başlangıcında inceleme yapılacak çalışma grubunu seçmek için sosyoekonomik açıdan birbirinden farklı bölgeler ve bu bölgelerde bulunan okul öncesi eğitim kurumları belirlenmiştir. Buradan hareketle Tekirdağ İli Süleymanpaşa (Merkez) İlçesi'nde bulunan Aydoğdu, Çınarlı ve Çiftlikönü Mahalleleri dezavantajlı durumdaki bölgelerdir. Bu mahallelerde bulunan Kamil Korkmaz Zafer İlköğretim Okulu, Aydoğdu İlkokulu, 13 Kasım İlkokulu, Murat Hüdavendigâr İlkokulu ve Nurettin Ekmekçioğlu İlkokulu'nda altsosyoekonomik gruptaki ebeveynlerin çocukları öğrenim görmektedir. Çalışma grubundaki üst sosyoekonomik grubu, özel okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin aileleri oluşturmaktadır. Özel Aka Anaokulu, Özel Burcugül Anaokulu, Özel Neş'e Erberk Anaokulu ve Özel Mektebim Anaokulu üst sosyoekonomik gruptaki ebeveynlerin çocuklarının eğitim gördüğü okullardır.

Seçilen okul öncesi eğitim kurumlarından üst SES’i temsil eden okulların, yapılan gözlemler sonucunda çocuklara sağladıkları olanaklar açısından daha zengin olduğu görülmektedir. Bu okullar özel okul oldukları için ücreti yüksek olan kurumlardır ve belirli bir ekonomik düzeyin altında olan ailelerin çocuklarını bu okullara göndermeleri mümkün değildir. Alt SES’i temsil eden okullar ise resmi ilköğretim bünyesinde bulunan anasınıfıdır. Resmi bir okul olmasından dolayı aylık ödemeleri oldukça düşük olup bu okullarda bulunan ebeveynlere Tekirdağ Valiliği’ne bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından maddi yardım sağlanmaktadır.

Tablo 1. *Annelerin Sosyoekonomik Statülerine Göre Eğitim Durumları*

Anne Eğitim Düzeyi	Alt SES		Üst SES		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Okuryazar değil	19	15,2	0	0	19	7,6
Okuryazar	11	8,8	0	0	11	4,4
İlkokul	72	57,6	0	0	72	28,8
Ortaokul	10	8,0	0	0	10	4,0
Lise	12	9,6	6	4,8	18	7,2
Ön Lisans	1	0,8	45	36,0	46	18,4
Lisans	0	0	58	46,4	58	23,2
Yüksek Lisans/doktora vb.	0	0	16	12,8	16	6,4
Toplam	125	100	125	100	250	100

Tablo 1’deki verilere göre üst SES’teki annelerin çoğu (%95,2) ön lisans, lisans ve yüksek lisans/doktora mezunu iken alt SES’teki annelerin ise çoğu (%81,6) okuryazar olmayan, okuryazar ve ilköğretim mezunu annelerdir.

Tablo 2. *Babaların Sosyoekonomik Statülerine Göre Eğitim Durumları*

Baba Eğitim Düzeyi	Alt SES		Üst SES		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Okur Yazar Değil	5	4,0	0	0	5	2,0
Okur Yazar	9	7,2	0	0	9	3,6
İlkokul	86	68,8	0	0	86	34,4
Ortaokul	13	10,4	0	0	13	5,2
Lise	11	8,8	14	11,2	25	10,0
Ön Lisans	1	0,8	32	25,6	33	13,2
Lisans	0	0	60	48,0	60	24,0
Yüksek Lisans/doktora vb.	0	0	19	15,2	19	7,6
Toplam	125	100	125	100	250	100

Tablo 2’deki verilere göre üst SES’teki babaların çoğunluğu (%88,8) ön lisans, lisans ve yüksek lisans/doktora mezunu iken alt SES’teki babaların çoğunluğu (%68,8’i) ilkökul mezunudur.

Tablo 3. *Annelerin Sosyoekonomik Statülerine Göre Meslekleri*

Annenin Mesleği	Alt SES		Üst SES		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İşçi	5	4,0	0	0	5	2,0
Akademisyen	0	0	4	3,2	4	1,6
Bankacı	0	0	5	4,0	5	2,0
Doktor	0	0	5	4,0	5	2,0
Ev Hanımı	114	91,2	14	11,2	128	51,2
Hemşire	0	0	10	8,0	10	4,0
Memur	0	0	16	12,8	16	6,4
Mühendis	0	0	15	12,0	15	6,0
Öğretmen	0	0	27	21,6	27	10,8
Serbest Meslek	0	0	29	23,2	29	11,6
Vasıfsız İşçi	6	4,8	0	0	6	2,4
Toplam	125	100	125	100	250	100

Tablo 3’teki verilere göre üst SES’teki annelerin profesyonel ve eğitim gerektiren mesleklerde; alt SES’teki annelerin ise vasıf ve eğitim gerektirmeyen işlerde çalıştığı görülmektedir. Üst SES’te “serbest meslek” olarak belirtilen mesleklerin açıklayıcı sorularla avukat, grafiker, mali müşavir, muhasebeci, tekniker, güzellik uzmanı ve mimarlık olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. *Babaların Sosyoekonomik Statülerine Göre Meslekleri*

Babanın Mesleği	Alt SES		Üst SES		Toplam	
	N	%	n	%	n	%
Akademisyen	0	0	5	4,0	5	2,0
Astsubay	0	0	8	6,4	8	3,2
Çalışmıyor	9	7,2	0	0	9	3,6
Doktor	0	0	8	6,4	8	3,2
İşçi	66	52,8	0	0	66	26,4
Memur	0	0	13	10,4	13	5,2
Müdür	0	0	8	6,4	8	3,2
Mühendis	0	0	24	19,2	24	9,6
Öğretmen	0	0	10	8,0	10	4,0
Serbest Meslek	0	0	48	38,4	48	19,2
Subay	0	0	1	0,8	1	0,4
Vasıfsız İşçi	50	40,0	0	0	50	20,0
Toplam	125	100	125	100	250	100

Tablo 4'teki verilere göre üst SES'teki babaların daha çok profesyonel ve eğitim gerektiren mesleklerde; ancak alt SES'teki babaların ise vasıf gerektirmeyen işlerde çalıştığı görülmektedir. Üst SES'te "serbest meslek" olarak belirtilen mesleklerin açıklayıcı sorularla kendilerine ait işyerlerinde mimarlık, ticaret, teknikerlik, avukatlık, dış ticaret uzmanlığı, çiftçilik, müteahhitlik, mali müşavirlik, muhasebecilik, kuaförlük ve emlakçılık olduğu tespit edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, Saracho (2000) tarafından geliştirilen ve Güleç (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Aile Okuryazarlığı Ölçeği (Family Literacy Questionnaire [FLQ]) ile toplanmıştır. FLQ, aile üyelerinin ev ortamında ve ev dışında çocukların okuryazarlık gelişimlerini desteklemek amacıyla kullandıkları okuryazarlık aktivitelerinin ve materyallerinin çeşitlerini belirlemek amacıyla ailelere uygulanmıştır. Ölçeğin başında ailelerin sosyoekonomik durumlarının saptanmasına yönelik olarak araştırmacı tarafından geliştirilen demografik bilgi formu bulunmaktadır. Demografik bilgi formunda ailelerin sosyoekonomik statülerinin ölçütü olarak kullanılmak üzere anne ve babanın eğitim ve mesleki durumlarına yönelik sorular yer almaktadır.

Ölçeğin kullanılabilmesi için araştırmacıdan izin alınmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Saracho (2000) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin özgün formunda yer alan bütün maddeler Türkçe'ye uyarlanan halinde yer almaktadır. Aile okuryazarlığı ölçeği orijinalinde aile unsurları üzerinde 12 bölümü olan toplam 44 ögeden oluşan bir ölçektir; ancak bu çalışmada ailelere, ölçeğin ilk üç bölümü olan evde ve ev dışında çocuklarıyla birlikte gerçekleştirdikleri okuryazarlık deneyimlerinin tür ve sıklığı sorulmuştur. Ölçek uygulamasında ailelerden çocuklarıyla birlikte belirtilen aktivitelerde hangi sıklıkta bulduklarına dair skalada kendilerine uygun buldukları ifadeyi işaretlemeleri istenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, çocukların okula başladıkları 2013-2014 eğitim öğretim yılının Aralık-Ocak aylarında toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanabilmesi amacıyla Tekirdağ Süleymanpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izinler sonrasında ilgili okulların yönetimleriyle görüşülerek okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin anne/babalarına ölçek uygulaması yapılmıştır. Aile Okuryazarlığı Ölçeği formunun üst sosyoekonomik düzeydeki ailelere, okuryazarlık düzeylerinin yüksek olması sebebiyle sınıf öğretmenleri tarafından ulaştırılması ve geri alınması sağlanmıştır. Alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin ölçek formları ise bu ailelerin eğitim düzeylerinin düşük olması sebebiyle aileler okula davet edilerek araştırmacı tarafından doldurulmuştur.

Verilerin Analizi

Analizler toplanan veri toplama araçlarından elde edilen toplam 250 adet veriyle yürütülmüştür. Ölçek alt SES'te, araştırmacı tarafından ebeveynler bizzat okula

davet edilerek doldurulduğu için veri toplama araçlarının tümü toplanabilmiş, üst SES'teki ebeveynlere sınıf öğretmenleri tarafından ulaştırılan ve geri dönen veri toplama araçlarında eksik olan bölümler incelenerek bunların ebeveynler tarafından tekrar doldurulması sağlanmış ve tamamı geri toplanmıştır. Ölçeklerin geri dönüş oranı %100'dür.

Ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach alfa katsayısı kullanılmıştır. 0.886 olarak belirlenmiş olan alfa katsayısı öğelerin göreceli olarak yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasında ve analizinde SPSS 18.0 programı kullanılmıştır. Analiz en sık yanıtlar için yüzdelere dönüştürülen frekans sayımlarından oluşmaktadır. Öğelerin tümü için yanıtların frekansı Aile Okuryazarlığı Ölçeği'nde sayılmış ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde analiz edilen veriler amaçlar doğrultusunda tablolaştırılarak incelenmiştir.

Tablo 5. Ebeveynlerin Çocuklarına Evde Kitap Okuma Durumu

Çocuğunuza Evde Kitap Okur musunuz?	Alt SES		Üst SES		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Evet	85	68,0	125	100	210	84,0
Hayır	40	32,0	0	0	40	16,0
Toplam	125	100	125	100	250	100

Tablo 5'teki verilere göre üst SES'teki ebeveynlerin tümünün çocuklarına evde kitap okudukları, alt SES'te ise bu oranın %68'de kaldığı görülmektedir.

Tablo 6. Çocuğun Birlikte Kitap Okuduğu Aile Üyesi

Çocuğunuz Kitabı Kiminle Okur?	Alt SES		Üst SES		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Abla	15	12	0	0	15	6
Ağabey	8	6,4	0	0	8	3,2
Amca	1	0,8	0	0	1	0,4
Anne	51	40,8	57	45,6	108	43,2
Anne Abla	0	0	2	1,6	2	0,8
Anne Ağabey	0	0	2	1,6	2	0,8
Anne Baba	2	1,6	59	47,2	61	24,4
Anne Baba Abla	0	0	1	0,8	1	0,4
Anne Baba Ağabey	0	0	1	0,8	1	0,4

Baba	7	5,6	3	2,4	10	4
Babanne	1	0,8	0	0	1	0,4
Hiç kimse	40	32	0	0	40	16
Toplam	125	100	125	100	250	100

Tablo 6'daki verilere göre alt SES'te çocuklarına en çok okuyan aile üyesinin anne olduğu; üst SES'te ise anne ve babanın okuma eylemine birlikte katılım gösterdikleri görülmektedir.

Tablo 7. *Ailenin Çocuğuyla Kitap Okuma Sıklığı*

Okuma Sıklığı	Alt SES		Üst SES		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Hiç	40	32,0	0	0	40	16,0
Bazen	62	49,6	19	15,2	81	32,4
Sık sık	14	11,2	57	45,6	71	28,4
Günlük	9	7,2	49	39,2	58	23,2
Toplam	125	100	125	100	250	100

Tablo 7'deki verilere göre alt SES'te olan ebeveynlerin 40'ı (%32) hiç okumazken, 62'si (%49,6) bazen, 14'ü (%11,2) sık sık, 9'u (%7,2) her gün okuduklarını; üst SES'teki ebeveynlerde ise hiç okumayan bulunmamakla birlikte 19'u (%15,2) bazen, 57'si (%45,6) sık sık, 49'u (%39,2) ise her gün okuduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. *Ailelerin Çocuklarıyla Ev Ortamında Paylaştıkları Okuryazarlık Uygulamalarının Sıklığı*

z		Hiç		Bazen		Sık sık		Günlük	
		n	%	n	%	n	%	n	%
Hikaye	Alt SES	42	33,6	62	49,6	13	10,4	8	6,4
Kitabı	Üst SES	0	0	25	20,0	50	40,0	50	40,0
Gazeteler	Alt SES	79	63,2	41	32,8	5	4,0	0	0
(Çizgi karakterler, spor sayfası, burçlar vs,,)	Üst SES	25	20,0	82	65,6	8	6,4	10	8,0
Çizgi Roman	Alt SES	88	70,4	32	25,6	3	2,4	2	1,6
	Üst SES	53	42,4	53	42,4	15	12,0	4	3,2
Dergiler	Alt SES	78	62,4	43	34,4	3	2,4	1	0,8
	Üst SES	7	5,6	86	68,8	27	21,6	5	4,0
Kişisel	Alt SES	116	92,8	9	7,2	0	0	0	0
Mektuplar	Üst SES	110	88,0	12	9,6	3	2,4	0	0
Evde Aile Bireyleri Tarafından Bırakılan Kişisel	Alt SES	106	84,8	17	13,6	2	1,6	0	0
Notlar ya da Mesajlar	Üst SES	63	50,4	43	34,4	14	11,2	5	4,0

Yemek	Alt SES	81	64,8	37	29,6	6	4,8	1	0,8
Tarifleri	Üst SES	65	52,0	46	36,8	11	8,8	3	2,4
Dini	Alt SES	45	36,0	62	49,6	14	11,2	4	3,2
Metinler	Üst SES	67	53,6	45	36,0	12	9,6	1	0,8
Kariyer/İş ile İlgili Haber veya Broşürler	Alt SES	97	77,6	22	17,6	4	3,2	2	1,6
Öğrenci Ev Ödevleri	Üst SES	76	60,8	41	32,8	4	3,2	4	3,2
Okuldan veya Öğretmenden Gelmiş Olan Notlar	Alt SES	15	12,0	36	28,8	40	32,0	34	27,2
Okul veya Kafeterya Yemek Listeleri	Üst SES	0	0	10	8,0	72	57,6	43	34,4
TV Rehberi	Alt SES	18	14,4	34	27,2	37	29,6	39	28,8
Yiyecek ya da Başka Ürünlerin Üzerindeki Etiketler	Üst SES	2	1,6	13	10,4	61	48,8	49	39,2
Kataloglar ya da Reklamlar	Alt SES	76	60,8	30	24,0	8	6,4	11	8,8
Telefon Rehberi	Üst SES	43	34,4	38	30,4	19	15,2	25	20,0
	Alt SES	76	60,8	32	25,6	12	9,6	5	4,0
	Üst SES	83	66,4	35	28,0	5	4	2	1,6
	Alt SES	52	41,6	49	39,2	20	16	4	3,2
	Üst SES	6	4,8	64	51,2	43	34,4	12	9,6
	Alt SES	70	56,0	38	30,4	14	11,2	3	2,4
	Üst SES	25	20,0	66	52,8	30	24	4	3,2
	Alt SES	92	73,6	26	20,8	6	4,8	1	0,8
	Üst SES	98	78,4	19	15,2	8	6,4	0	0

Tablo 8'deki verilere göre alt SES'teki ailelerin evde çocukları ile daha sıklıkla ev ödevlerini (%32), daha sonra ise okuldan veya öğretmenden gelen notları (%29,6) ve yiyecek ya da başka ürünlerin üzerindeki etiketleri (%16); üst SES'teki ebeveynlerin de en sıklıkla ev ödevlerini (%57,6), sonrasında da okuldan veya öğretmenden gelen notları (%48,8) ve hikaye kitaplarını (%40) okudukları tespit edilmiştir. Alt SES'teki ebeveynlerin her gün düzenli olarak en çok okuldan veya öğretmenden gelen notları (%28,8), ardından da ev ödevlerini (%27,2); üst SES'teki ebeveynlerin ise en çok hikaye kitabı (%40), ardından da öğretmenden gelen notları (%39,2) okudukları görülmüştür. En az okunanlarla ilişkili olarak alt SES'teki ebeveynlerde kişisel mektuplar (%92,8) ve aile bireyleri tarafından bırakılan kişisel notlar ya da mesajlar (%84,8); üst SES'teki ebeveynlerde ise yine kişisel mektuplar (%88) ve telefon rehberi (%78,4) yer almaktadır.

Tablo 9. Ailelerin Çocuklarıyla Ev Ortamı Dışında Paylaştıkları Okuryazarlık Uygulamalarının Sıklığı

Çocuğumla Ev Dışında Okuduklarımız		Hiç		Bazen		Sık Sık		Günlük	
		N	%	N	%	n	%	n	%
Yol/Sokak İşaretleri	Alt SES	41	32,8	61	48,8	17	13,6	6	4,8
	Üst SES	0	0	56	44,8	63	50,4	6	4,8
Reklam Panoları	Alt SES	70	56	47	37,6	7	5,6	1	0,8
	Üst SES	5	4	70	56,0	46	36,8	4	3,2
Haritalar	Alt SES	90	72	26	20,8	9	7,2	0	0
	Üst SES	45	36	63	50,4	16	12,8	1	0,8
Video Mağazalarındaki Video Kapakları	Alt SES	104	83,2	18	14,4	2	1,6	1	0,8
	Üst SES	49	39,2	58	46,4	18	14,4	0	0
Lokanta Yemek Listeleri	Alt SES	69	55,2	53	42,4	2	1,6	1	0,8
	Üst SES	22	17,6	82	65,6	19	15,2	2	1,6
Alışveriş Listesi	Alt SES	62	49,6	55	44,0	8	6,4	0	0
	Üst SES	18	14,4	63	50,4	41	32,8	3	2,4
Ofislerdeki Dergiler (Örn, Doktor Ofisi)	Alt SES	82	65,6	37	29,6	6	4,8	0	0
	Üst SES	29	23,2	75	60,0	19	15,2	2	1,6
Market ya da Kitapçılardaki Kitap ve Dergiler	Alt SES	45	36	67	53,6	13	10,4	0	0
	Üst SES	6	4,8	53	42,4	63	50,4	3	2,4

Tablo 9'daki verilere göre alt SES'teki ailelerin ev dışında çocukları ile en sık yol/sokak işaretlerini (%13,6) ve market ya da kitapçılardaki kitap ve dergileri (%10,4); üst SES'teki ebeveynlerin de yine yol/sokak işaretlerini (%50,4) ve market ya da kitapçılardaki kitap ve dergileri (%50,4) okudukları görülmüştür. Alt ve üst SES'teki ebeveynlerin çocuklarıyla her gün düzenli olarak en çok yol/sokak işaretlerini (%4,8) okudukları görülmüştür. Hiç okunmayanlara bakıldığında alt SES'te video mağazalarındaki video kapakları (%83,2) ve haritalar (%72), üst SES'te ise yine video mağazalarındaki video kapakları (%39,2) ve haritalar (%36) olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmada alt ve üst SES'teki ebeveynlerin çocuklarına kitap okuma durumlarına bakıldığında üst SES'teki ebeveynlerin tümünün, alt SES'te ise %68'inin okudukları görülmüştür. Saracho (2000) aynı şekilde araştırmaya katılan ailelerin tümünün evde çocuğa okuduklarını tespit etmiştir. Smith ve Dixon (1995) düşük SES'teki ebeveynlerin %66'sının çocuklarına haftada bir kereden fazla okumadıklarını, Carroll (2013) yine düşük SES'teki ebeveynlerin çocuklarına haftada ortalama 3-5 kez okuduklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonucuna göre çocuğuna en çok kitap okuyan aile üyesi alt SES'te çoğunlukla anne, üst SES'te ise anne ve baba olarak tespit edilmiştir. Okuryazarlık gelişimi anne ve baba, kardeşler, büyükanne ve büyükbaba gibi çocuğun diğer kişilerle ilişkilerini de kapsayan toplumsal bir süreçtir. Bu kişiler çocuklar için okuryazar modelleri sunarlar ve gerekli okuryazarlık materyalleriyle uygulamalar yapmaları için çocukları cesaretlendirirler. Sénéchal (2006) ile Sénéchal ve LeFevre (2002) çocukların ebeveynleriyle birlikte hikaye kitabı okuma ve yazı aktiviteleri ile bu deneyimlerin sıklığının ebeveynlerin SES düzeyiyle bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır. Kılıçaslan (1997), Baker ve Scher (2002), Baker, Scher ve Mackler (1997) ile Munsterman (1996) yaptıkları çalışmalarda üst SES'teki ebeveynlerde anne ve babanın; Duursma ve Pan (2011) düşük SES'teki ebeveynlerde annelerin çocuklarıyla okuma eyleminde daha çok bulduklarını belirtmişlerdir. Whelan (2007)'ın yaptığı çalışmaya göre üst SES'teki annelerin % 72'si, alt SES'teki annelerin ise %41'i çocuklarına her gün okumaktadır. İşgücüne katılan kadın sayısındaki artış babaların da çocuklarının yaşamlarında önemli bir yer edinmelerine neden olmaktadır. Mevcut araştırma sonuçlarında da özellikle üst SES'te çalışan anne sayısı fazla olduğu tespit edilmiş ve bu paralelde çocukların okuryazarlık deneyimleri üzerinde babanın da etkisi olduğu göze çarpmıştır.

Ebeveyn çocuk aktivitelerinin çeşitliliği ve sıklığının, hatta ailelerin çocuklarının okuryazarlık aktivitelerine her gün katılımının çocukların okuryazarlık becerilerinin edinimine önemli bir etkisi vardır (Bracken ve Fischel, 2008; Hanna ve ark., 2005; Sénéchal ve LeFevre, 2002; Wood, 2002). Sénéchal (2006) ile Sénéchal ve LeFevre (2002) çocukların ebeveynleriyle birlikte hikaye kitabı okuma ve yazı aktiviteleri ile bu deneyimlerin sıklığının da ebeveynlerin eğitim düzeyiyle bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmada ebeveynlerin çocuğuyla kitap okuma sıklıkları incelendiğinde alt SES'teki ebeveynlerin çoğunun çocuğuyla hiç kitap okumadıkları ya da bazen okudukları; ancak üst SES'teki ebeveynlerin ise sık sık ve her gün okudukları tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre her iki SES grubundaki ailelerin de ev ortamında çocuklarıyla en çok ev ödevlerini, daha sonra ise okuldan veya öğretmenden gelen notları okudukları görülmüştür. Güleç, Genç ve Şahan (2014)'ın, çalışmasında ailelerin evde çocukları ile birlikte en çok hikaye kitabı okudukları bulunmuştur. Saracho ve Shirakawa (2004)'nın Amerika ve Japonya'daki 6 yaş

çocuklarının okuryazarlık gelişimi için ailelerin katkısını karşılaştırdığı çalışmada Amerika'daki ailelerin evde daha sıklıkla kitap, mektup ve gazete okurken Japon ailelerin hikayeler anlattığını ve resimli kitap, hikaye kitabı veya aylık dergi okuduklarını tespit etmişlerdir. Araştırmada günlük olarak yapılan okuma aktivitelerine bakıldığında üst SES'teki ailelerin her gün en çok hikaye kitabı ve öğretmenden gelen notları; alt SES'teki ailelerin ise okuldan veya öğretmenden gelen notları ve ev ödevlerini okudukları görülmüştür. Güleç ve arkadaşları (2014) araştırmalarında ailelerin çocuklarına her gün ev ödevlerini, ardından da hikaye kitaplarını okuduklarını belirtmiştir. Hiç okunmayanlara bakıldığında kişisel mektupların en üst sırada yer aldığı görülmektedir. Günümüzde iletişim aracı olarak mektup yerine elektronik ortamın daha fazla kullanılıyor olması ailelerin çocuklarıyla bu deneyimi paylaşma sıklığının gitgide azalmasına neden olmaktadır.

Çocuklar yetişkinlerinin çevrelerindeki yazı ve işaretleri okuduklarını ve bu yazıları anlamlı durumlarda kullandıklarını gözlemler. Bu işaret ve yazılar, ebeveynlerinin onlara okuduğu kitaplardaki yazılarla etkileşim ve ilişki kurmalarını sağlamaktadır. Mevcut araştırmada ev dışında yapılan okuma aktiviteleri incelendiğinde her iki SES grubundaki ebeveynlerin de çocuklarıyla en sık yol/sokak işaretleri ile market ya da kitapçılarıdaki kitap ve dergileri okudukları; ancak üst SES'teki ailelerin okuma oranının daha fazla görülmüştür. Güleç, Genç ve Şahan (2014)'ın, çalışmada da ailelerin evin dışında çocuklarına en çok yol/sokak işaretleri ve market ya da kitapçılarıdaki kitap ve dergileri okudukları belirlenmiştir. Saracho (2000) ailelerin ev dışında çocuklarıyla en sık olarak yol/sokak işaretlerini, billboardları, video mağazasındaki video kutularını ve lokantalardaki menüleri okuduklarını tespit etmiştir. Saracho ve Shirakawa (2004)'nın çalışmada Amerika'daki ailelerin ev dışında en çok video mağazasındaki video kutularını, yol / sokak işaretlerini ve restoranlardaki menüleri, Japonya'daki ailelerin ise en çok billboard işaretleri, mağazalardaki kitap ve dergileri, restoranlardaki menüleri okudukları belirlenmiştir. Her gün yapılan okuma aktivitesi olarak yine yol/sokak işaretlerinin her iki SES grubu aile için de üst sıralarda olduğu tespit edilmiş; ancak okuma sıklığının her iki grup için de düşük yüzdelerde olduğu (%4,8) belirlenmiştir. Ev ortamı dışında en az okunanların ise her iki SES grubu için de video mağazalarındaki video kapakları ve haritalar olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre alt ve üst sosyoekonomik statüdeki ailelerin, çocuklarıyla birlikte yaptıkları okuma aktivitelerinin sıklıklarının farklılaştığı görülmektedir. Bu araştırma sonuçları dezavantajlı durumda olan alt SES'teki ailelerin çocuklarıyla paylaştıkları okuryazarlık deneyimlerindeki eksikliklerin erken dönemlerde fark edilmesi açısından yol gösterici olup okul öncesi dönemde ev ortamını destekleyici çalışmalar yürütülmesi gerekmektedir. Ayrıca alt SES'te yer alan ailelerin çocuklarına neden okumadıklarının irdelenmesi sonucunda bu ebeveynlere yönelik işlevsel okuryazarlık becerileri kazandırabilmek, sonrasında ise ebeveyn ve çocuk okuryazarlık etkileşiminin

teşvik edilmesine yönelik aile okuryazarlık programlarının önemli olacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayanarak üst SES'teki ebeveynlerin de birçok okuryazarlık materyalini çocuklarına her gün okuma hususunda daha fazla duyarlılık göstermeleri gerektiği görülmektedir. Bu ebeveynler günlük yaşam içinde çocuklarının dikkatini trafik işaretleri, mağaza logoları, yiyecek etiketleri gibi yazılara daha fazla çekmek suretiyle çocuklarının okuma yazma edinimine katkıda bulunmuş ve okumaya karşı istekliliğini de arttırmış olacaklardır.

KAYNAKLAR

- Arnold, D.H. & Doctoroff, G.L. (2003). The early education of socioeconomically disadvantaged children. *Annual Review of Psychology*, 54(1), 517-545.
- Baker, L., Scher, D. & Mackler, K. (1997). Home and family influences on motivations for reading. *Educational Psychologist*, 32(2), 69-82
- Baker, L. & Scher, D. (2002). Beginning readers' motivation for reading in relation to parental beliefs and home reading experiences. *Reading Psychology*, 2(4), 239-269.
- Baydar, N., Küntay, A., Gökşen, F., Yağmurlu, B. ve Cemalcılar, Z. (2010). *Türkiye'de erken çocukluk gelişim ekolojileri araştırması* (Proje No. 106K347). İstanbul: Koç Üniversitesi.
- Bracken, S.S. & Fischel, J.E. (2008). Family reading behavior and early literacy skills in preschool children from low- income backgrounds. *Early Education and Development*, 19(1), 45-67.
- Cabell, S.Q., Justice, L.M., Konold, T.R. & McGinty, A.S. (2011). Profiles of emergent literacy skills among preschool children who are at risk for academic difficulties. *Early Childhood Research Quarterly*, 26(1), 1-14.
- Carroll, C. (2013). *The effects of parental literacy involvement and child reading interest on the development of emergent literacy skills*. Unpublished doctoral dissertation, The University of Wisconsin, Milwaukee, USA.
- Cassel, R. (2011). Home literacy factors affecting emergent literacy skills. Unpublished doctoral dissertation, Nova Southeastern University, Florida, USA.
- Çelenk, S. (2008). İlköğretim okulları birinci sınıf öğrencilerinin ilkokuma ve yazma öğretimine hazırlık düzeyleri. *İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 83-90.
- Duursma, E. & Pan, B.A. (2011). Who's reading to children in low income families? The influence of paternal, maternal and child characteristics. *Early Child Development and Care*, 181(9), 1163-1180.
- Eurydice Türkiye Birimi (2009). *Avrupa'da erken çocukluk eğitimi ve bakımı: Sosyal ve kültürel eşitsizliklerle ilgilenmek*. Retrieved March 3, 2014 from http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/098TR.pdf.
- Güleç, H., Genç, S. Z. ve Şahan, B. (2014). Okul öncesi çocuklarının aileleri ile birlikte yaptıkları okuma yazma çalışmalarının belirlenmesi. M. Riedler, M.Y. Eryaman, H. Dedeoğlu, N. Cerrahoğlu ve E. Yolcu (Eds.), *VI. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi* içinde (s. 721-729). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Han, J. (2010). *Influence of the home literacy environment on pre-kindergarten children's emergent literacy skills*. Unpublished master's thesis, Sungkyunkwan University, Seoul, South Korea.

- Hanna, J.S., Hinrichs, K.M., Mahar, C.J. & DeFrain, J. (2005). *The power of family literacy*. Retrieved June 3, 2014, from <http://digitalcommons.unl.edu/extensionhist/1753>.
- Hartas, D. (2011). *Families' social backgrounds matter: Socio-economic factors, home learning and young children's language, literacy and social outcomes*. *British Educational Research Journal*, 37(6), 893–914.
- Karakaya, İ. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıoğen (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (ss. 55-84). Ankara: Anı.
- Karaman, G. (2006). Anasınıfına devam eden farklı sosyokültürel seviyedeki çocukların fonolojik duyarlılıklarının incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kelman, M.E. (2006). *An investigation of preschool children's primary literacy skills* Unpublished doctoral dissertation. Wichita State University, ABD.
- Kılıçaslan, F. (1997). *Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki anaokulu çocuklarının okumaya hazır olma durumu*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Munsterman, K.A. (1996). *An examination of home storybook reading and its contribution to kindergartners' emergent literacy skills and reading motivation* Unpublished master's thesis, University of Maryland, Baltimore, USA.
- Nord, C.W., Lennon, J., Liu, B. & Chandler, K. (2000). Home literacy activities and signs of children's emerging literacy, 1993 and 1999. *Education Statistics Quarterly*, 2(1), 19-27.
- Payne, A.C., Whitehurst, G. & Angell, A.L. (1994). The role of home literacy environment in the development of language ability in preschool children from low-income families. *Early Childhood Research Quarterly*, 9(3-4), 427-440.
- Perry, N.J., Kay, S.M. & Brown, A. (2008). Continuity and change in home literacy practices of hispanic families with preschool children. *Early Child Development and Care*, 178(1), 99-113.
- Pierce, P.L. (1998). *Emergent literacy: What young children can learn about reading and writing before they go to school*. Retrieved July 14, 2014, from http://www2.edc.org/ncip/tour/r-lit_EmergentLit.html#anchor448513.
- Primavera, J. (2000). Enhancing family competence through literacy activities. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 20(1-2), 85-101.
- Ramsburg, D. (1998). *Understanding literacy development in young children*. Retrieved July 8, 2014, from <http://library.adoption.com/articles/understanding-literacy-development-in-young-children.html>.
- Rodriguez, E.T., Tamis-Lemonda, C.S., Spellmann, M.E., Pan, B.A., Raikes, H., Lugo-Gil, J. & Luze, G. (2009). The formative role of home literacy experiences across the first three years of life in children from low-income families. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(6), 677–694.
- Saracho, O.N. (2000). Literacy development in the family context. *Early Child Development and Care*, 163(1), 107–114.
- Saracho, O.N. (2002). Family literacy: Exploring family practices. *Early Child Development and Care*, 172(2), 113–122.
- Saracho, O.N. & Shirakawa, Y. (2004). A comparison of the literacy development context of United States and Japanese families. *Early Childhood Education Journal*, 31(4), 261-266.
- Saracho, O.N. & Spodek, B. (2010). Families' selection of children's literature books. *Early Childhood Education Journal*, 37(5), 401–409.

- Scarborough, H.S. & Dobrich, W. (1994). On the efficacy of reading to preschoolers. *Developmental review*, 14(3), 245-302.
- Sénéchal, M. (2006). Testing the home literacy model: Parent involvement in kindergarten is differentially related to grade 4 reading comprehension, fluency, spelling, and reading for pleasure. *Scientific Studies of Reading*, 10(1), 59-87.
- Sénéchal, M. & Lefevre, J.A. (2002). Parental involvement in the development of children's reading skill: A five-year longitudinal study. *Child Development*, 73(2), 445-460.
- Sevinç, M. (2005). Okul öncesi dönemde okuma yazma kavramlarının gelişimi. M. Sevinç (Ed.), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* (ss. 177-183). İstanbul: Morpa Kültür.
- Smith, S.S. & Dixon, R.G. (1995). Literacy concepts of low and middle class four-year-olds entering preschool. *Journal of Educational Research*, 88(4), 243- 253.
- Son, S.H. (2006). Getting children ready for kindergarten: The nature and impact of changes in the home learning environment on the growth of early literacy and language skills. Unpublished master's thesis, University of Michigan, Michigan, USA.
- Stainthorp, R. & Hughes, D. (2000). Family literacy activities in the homes of successful readers. *Journal of Research in Reading*, 23(1), 41-54.
- Uyanık, Ö. ve Kandır, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 118-134.
- Vukelich, C. & Christie, J. (2009). How children learn to read and write. In C. Vukelich & J. Christie (Eds.), *Building a foundation for preschool literacy: Effective instruction for children's reading and writing development* (pp.1-16). Newark, DE: International Reading Association.
- Weigel, D.J., Martin, S.S. & Bennett, K.K. (2006). Contributions of the home literacy environment to preschool-aged children's emerging literacy and language skills. *Early Child Development and Care*, 176 (3-4), 357-378.
- Whelan, D.L. (2007). More parents reading to their preschoolers. *School Library Journal*, 53(8), 17.
- Wood, C. (2002). Parent-child pre-school activities can affect the development of literacy skills. *Journal of Research in Reading*, 25(3), 241-258.
- Zeece, P.D. & Wallace, B.M. (2009). Books and good stuff: A strategy for building school to home literacy connections. *Early Childhood Education Journal*, 37(1), 35-42.

SUMMARY

Literacy begins to emerge during infancy and rich stimuli and environment are particularly important for developing this skill. Preschool period is the most important and crucial one for literacy development because the child who does not acquire these skills or develop an awareness during this period is quite likely to have troubles in reading and writing.

Research has focused on factors that influence development of literacy skills of preschool children with observation of literacy experiences at home setting. Family and family setting are particularly important among these factors. Socioeconomic status of the family is one of the important predictors of family setting.

The goal of this study is to examine the extent of socioeconomically appropriate literacy practices that families resort to in order to support their children's literacy skills. The study sample are 250 parents whose children attend kindergartens in 2013-2014 academic period in Süleymanpaşa district of Tekirdağ province, including 125 from five kindergartens usually attended by children of families from lower socioeconomic group and 125 from five private kindergartens usually attended by children of families from upper socioeconomic group.

This study is a descriptive research designed as a survey model. The data was gathered with The Family Literacy Questionnaire (FLQ) which was developed by Saracho (2000) and adapted into Turkish by Güleç (2014). The scale was applied to the parents in order to specify the types and frequency of the activities and materials which are used by families in order to support the progress of the children's literacy skills at and outside home. The scale begins with demographical information form which was gathered by the researcher to define the families' socioeconomic conditions.

The software called SPSS 18.0 was used in transferring and analyzing the acquired data.

Data related to literacy practices of families with their children are presented on the tables with percentage (%) and frequency (n) values. According to research results it was identified that levels of reading activities which lower and higher socioeconomic status families do together with their children are different.

Findings indicate that all parents at upper socioeconomic class and % 68 of families from lower SES read books to children.

According to study findings, the parent who reads books to the child is usually the mother in lower socioeconomic group while both mother and father read books to the child in upper socioeconomic group.

Study findings indicate that parents in both economic groups are predominantly occupied with children's homework and reading notes from the teacher.

It was found that families in upper socioeconomic group read mostly storybooks and teacher's notes while families from lower socioeconomic group are mostly busy with reading teacher's notes and children's homework.

The most common outdoor reading activity among both socioeconomic groups is reading road/street signs and books and magazines at markets or bookshops. It was found that reading road/street signs are one of the leading everyday activity; however reading frequency was low for both groups (4,8 %). The least common outdoor reading activity among both groups is reading video covers in video shops and maps.

Written communication at home and outside is inevitable for children growing up in a literate society. In this study, families in upper socioeconomic group have more literate and educated parents. Therefore, children in this group witness more written interaction between their parents. Consequently; social class, education level and literacy status of the families are predictors of quantity and quality of informal education they provide their children (Eurydice, 2009). Study findings show that families in lower socioeconomic group believe that their children will learn to read and write in formal ways while families in upper socioeconomic group attach importance to informal education as well and have the competence to use every chance to make their children gain literacy awareness.